

Riksarkivaren - arkivverket
pb.4013 Ullevål Stadion
0806

Vår ref.: 16/00723-4

Deres ref.: 2016/6881 BJBE

Dato:27.02.2018

Sluttrapport fra prosjekt "Digitalt arkiv fra Det norske Diakonhjem"

Herved oversendes rapport og regnskap for prosjektet.

Vi takker for bidraget fra Arkivverket.

Med vennlig hilsen

Gustav Steensland
arkivleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten håndskrevne signaturer.

Kopi til: Økonomiseksjonen v/Randi Fauskanger, VID vitenskapelige høgskole v/Ingunn Moser, Bibliotek, læringssenter og historisk arkiv v/Hilde Trygstad, Avdeling for fagstøtte v/Anneline Røssland

Vedlegg: Digitalt-arkiv-DnD-sluttrapport-regnskap

Sak: Sluttrapport til Arkivverket fra prosjektet "Bevaring av digitalt materiale fra Det norske Diakonhjem" (deres ref. 2016/6881 BJBE)

Dato: 2018-02-28

Av: Gustav Steensland, arkivleder, Misjons- og diakoniarkivet, VID

Det vises til vår søknad datert 15.03.2016.

Søknaden hadde følgende innledning:

«Prosjektet er en oppfølging av prosjektet «Det norske Diakonhjem 1890-1990», som fikk bevilgning fra Kulturrådet i 2013. [...]. Målsettingen er å sikre og bevare digitalt skapt dokumentasjon som ikke er ivaretatt i elektronisk sak/arkiv-system. Materialet omfatter perioden ca. 1985 til 2015. Fokus er på materiale fra hovedstiftelsens arkiv og fra Diakonhjemmet høgskole fram til denne fusjonerte med VID vitenskapelige høgskole 1. januar 2016.»

Arbeidet med prosjektet har vært ledet av førstearkivar Gustav Steensland i nært samarbeid med seniorkonsulent Olav Fanuelsen. Mot slutten av 2017 har også bibliotekar Ane Noer Korssjøen medvirket, særlig med konvertering av dokumenter til PDF/A-format.

Oppstart skjedde høsten 2016. Etter at han ble pensjonist i begynnelsen av november 2016, har Olav Fanuelsen bidratt i deltidsstilling på pensjonistvilkår gjennom hele 2017. Dermed har vi hatt nytte av hans innsikt og kompetanse lenger enn det vi kunne vite da søknaden om prosjektmidler ble sendt.

Kartlegging av digitale lagringsmedier

En generell kartlegging var første skritt i arbeidet. Samarbeid med IT-seksjonen i VID vitenskapelige høgskole har vært av stor betydning. Denne betydningen har dels historiske årsaker. Det har gjennom en rekke år vært et nært samarbeid mellom stiftelsen Det norske Diakonhjem (heretter DnD) og Diakonhjemmet høgskole (heretter DHS). IT-avdelingen i DHS ble bygget opp slik at den også kunne betjene DnD og tilhørende enheter, med unntak av Diakonhjemmet sykehus. Sykehuset har sin egen IT-drift, og dermed er digitalt arkiv fra sykehuset ikke med i dette prosjektet. DHS-IT ble overført til VID vitenskapelige høgskole fra og med 1. januar 2016, og VID-IT har fortsatt å betjene DnD med datatjenester. Ansatte i DHS og DnD har hatt sine personlige områder på en felles server, og det ble også opprettet et serverområde med tilgang for alle disse ansatte. Akkumulering av data har skjedd siden slutten av 1980-tallet.

VID-IT ga i 2016 Gustav Steensland og Olav Fanuelsen en eksklusiv tilgang til hele det aktuelle serverområdet, på basis av godkjenning fra rektor VID Ingunn Moser og i forståelse med DnD. Det ble også avholdt et møte i 2016 med representanter for DnD, VID-IT og Seksjon for bibliotek, læringscenter og historisk arkiv i VID. Prosjektet har dermed hatt en tillitvekkende forankring hos de aktuelle arkivskaperne som har produsert det aktuelle materialet.

Kartlegging av serverområdet viste at det fortsatt var i bruk av de ansatte og de avdelingene de tilhører, både i DnD og VID. Det ble også avdekket at serverområdet omfattet personlige mapper (også kalt «hjemmeområder») for nåværende og tidligere ansatte i DnD og DHS. I samråd med rektor VID ble det besluttet at disse personlige mappene ikke skulle håndteres av prosjektet. Personvern hensyn ble gitt avgjørende vekt, ettersom det ikke kunne henvises til avtaler mellom ansatte og arbeidsgiver om arbeidsgivers adgang til personlige mapper på server. En vil dermed foreløpig ikke kunne kartlegge om det her finnes data som kan eller bør anses som bevaringsverdig materiale i arkivdanningen i DnD og DHS.

Når denne avgrensningen var foretatt ble det besluttet at alle data fram til 31.12.2015 med unntak av personlige mapper måtte kopieres over på en separat server. Bare på den måten kunne en sikre materialets proveniens. VID-IT sørget for den tekniske løsningen. Det ble laget diskplass til alt materialet i opprinnelig form, men også i tillegg plass til en konvertert versjon. I utgangspunktet opptar det opprinnelige materialet halvparten av lagringsplassen, men mye tyder på at PDF/A-versjoner av særlig eldre tekstfiler tar en del mer diskplass. En må derfor ha en mulighet for å øke diskplass underveis. Nå er det bare Steensland og Fanuelsen som har tilgang til den separate serveren.

Beskrivelse av materialets proveniens

Ved starten av prosjektet ble datamengden på det felles serverområdet estimert til ca. 2 TB. Så kom avgrensningen av personlige mapper som nevnt ovenfor, og datamengden ble dermed redusert til ca. 0,5 TB.

Ansatte og avdelinger i DnD og DHS har benyttet det felles serverområdet til en rekke formål. Noen mapper er opprettet for intern utveksling av data, og noen mapper er opprettet med eksklusiv tilgang for utvalgte avdelinger eller grupper av ansatte. Diakonhjemmets organisasjon har en rekke enheter, så som barnehage, sykehjem osv. men det var mulig å identifisere alt det lagrede materialet der det hørte hjemme i organisasjonen.

Noe av materialet består av utkast og manus som så har blitt redigert inn i større dokument. Årsmeldinger er et illustrerende eksempel. DnD har samlet informasjon om virksomheten gjennom et aktuelt år, og innspill og bidrag fra avdelinger og ansatte har ligget til grunn for den endelige årsmeldingen. I de fleste tilfellene har en utskrift av årsmeldingen blitt sett på som det bevaringsverdige arkivdokumentet.

Materialet gjenspeiler utviklingen i de dataprogram som har vært benyttet. Flere generasjoner av program for bl.a. tekstbehandling, regneark og databaser er dokumentert.

Ordning og katalogisering

Det aktuelle serverområdet inneholder mapper uten en klar og tydelig struktur, og det ble derfor vurdert som helt nødvendig å sammenholde materialet med den arkivkatalogen som var etablert for det papirbaserte materialet fra DnD og DHS.

Katalogisering i Asta begynte i forbindelse med et prosjekt i 2013. Med støtte fra Kulturrådet og egenandeler fra DnD og DHS ble det mulig å engasjere Stiftelsen Asta til å komme i gang med katalogisering. I første fasen av ordningsarbeidet, dvs. fra 2013 og ut 2015, ble DnD ansett som primær arkivskaper. Bestandsenheter og serier ble etablert ut fra dette, og DnD sørget for innredning av et arkivmagasin i et bygg som i hovedsak ble benyttet av DHS. Gradvis har arkivmateriale fra ulike lagringsrom i DnD blitt samlet inn og plassert i magasinet.

DnD-arkivet ble innlemmet i VID historiske arkiv fra januar 2016, og i 2017 ble navnet endret til Misjons- og diakoniarkivet, VID (heretter MDA). Det ble besluttet at Asta-basene for Misjonsarkivet og DnD-arkivet skulle slås sammen, og det ble sett som tjenlig å lage ny struktur for DnD-arkivet. Den nye strukturen tar hensyn til de mange enheter i DnD, og det ble opprettet aktører i Asta for hver av disse. Deretter ble det laget separate arkiv for hver aktør.

Den første fasen i ordningen av det digitale materialet innebar dermed å sortere de ulike mapper og mappeenheter i forhold til de ulike arkivene i den papirbaserte ASTA-basen.

Dette resulterte i en mappestruktur på prosjektets dataserver basert på Asta-katalogen. De opprinnelige mappene og deres innhold er bevart urørt, men de er overført til den etablerte mappestrukturen. Vi mener at en slik sortering ikke er inngrep i materialets proveniens, men snarere en ordning i respekt for proveniensen.

Den nye strukturen i katalogen har vist seg å være til stor nytte for arbeidet med det digitale arkivmaterialet. Ettersom Olav Fanuelen har god oversikt over driften av DnD og DHS gjennom en rekke år, har han så godt som alle tilfeller vært i stand til å fastslå hvilke driftsenheter og ansatte i DnD og DHS som har skapt de ulike mappene i serverområdet.

Den neste fasen var å opprette en seksjon på dataserveren for de konverterte filene, og også denne seksjonen har en inndeling og ordning basert på Asta-katalogen. Etter hvert som mapper og filer i den opprinnelige seksjonen er behandlet og konvertert, er mappen gitt et prefiks (tegnet 0, null). Slik er det oversiktlig hvilke deler som en er ferdig med.

Underveis er det avdekket materiale som ikke er å finne i Asta-katalogen for det papirbaserte materialet. Det er dermed bekreftet at ikke alt det digitale materialet er skrevet ut og bevart i papirform. Nye serier, stykker og dokumenter er lagt inn i Asta-katalogen, fortrinnsvis der hvor en kan finne klar relasjon til aktør og arkivmateriale. En kan derfor konkludere med at det digitale materialet representerer en tilvekst som ville gått tapt om ikke dette prosjektet hadde medvirket til bevisst bevaring, ordning og tilgjengeliggjøring.

Arbeid med katalogisering av det papirbaserte materialet fra DnD og DHS har pågått parallelt med prosjektet. Etter hvert er det en målsetting å legge inn filtilknytning i Asta-katalogen, altså at kopi av digitale dokument blir tilgjengelig ved søk på katalogposter.

Forberedelse av deponering

Det ble tatt kontakt med førstearkivar Torkel Thime i Arkivverket tidlig i prosjektfasen. Det var etter råd fra ham at det ble lagt opp til at datamengden prosjektet omhandler, også skal bevares i sin opprinnelige form og tilstand. I tillegg kommer så konverterte versjoner av mest mulig av materialet, og dette vil særlig omfatte tekst og regneark som lar seg lagre i PDF/A-format.

Misjons- og diakoniarkivet vil disponere alt materiale som omfattes av prosjektet. For å sikre materialet og sørge for at det blir tilgjengelig også i framtiden er det samtidig viktig å deponere en kopi i et nasjonalt sikringsmagasin. Vi ser for oss at dette vil forvaltes av Arkivverket. På et seminar på det femte norske arkivmøtet i Tromsø i mai 2011 ga riksarkivar Ivar Fønnes tilsagn til Misjonsarkivet om at digitalt arkivmateriale derfra kan deponeres hos Arkivverket. Vi legger til grunn at dette tilsagn videreføres etter at Misjonsarkivet ble en del av VID.

I forkant av deponering hos Arkivverket er det viktig å lage en omtale av materialet, med beskrivelse av proveniens, typer filer og struktur. Slike metadata er av stor betydning ettersom det dreier seg om materiale som ikke er produsert og lagt inn i et NOARK-basert sak- og arkivsystem. En kan se for seg at henvendelse om deponering kan medføre dialog og forslag om justering og tilpasning av materialet før mottaket kan godkjennes.

Ettersom alt materialet har sin opprinnelse i virksomhetene til DnD og DHS fram til 2016, vil eierskap til materialet være hos stiftelsen DnD. DnD er forelagt et utkast til en avtale med Misjons- og diakoniarkivet i VID om deponering av historisk arkivmateriale. Misjons- og diakoniarkivet vil dermed få fullmakt fra DnD til å besørge deponering av det digitale arkivmaterialet hos Arkivverket.

Oppsummering

Til tross for god innsikt i den arkivdanning som har foregått i DnD og DHS siden datamaskiner ble tatt i bruk på 1980-tallet og framover, har en ikke maktet å konvertere hele det aktuelle materialet i prosjektperioden. Tidsplanen som ble skissert i søknaden har dermed ikke latt seg fullføre. I samarbeid med DnD vil MDA legge planer for slutføring, slik at en når fram til en mest mulig konvertert datamengde og katalogisering av dette i Asta. På det grunnlag kan en gå videre med deponering.

Det er tankevekkende at mye bevaringsverdig materiale for DnD og DHS antakelig befinner seg i de personlige mappene prosjektet ikke har behandlet. En slik erfaring kan gjøre at det bør drøftes i DnD og VID hvordan arkivplan, rutiner og avtaler med ansatte kan bidra til at mest mulig bevaringsverdig materiale blir arkivert i betryggende systemer.

Regnskap

Tekst	Beløp	Merknader
Bidrag fra Arkivverket	100.000	Mottatt i 2016
Bidrag fra Det Norske Diakonhjem	150.000	Innbetalt i 2017
Egenandel VID	51.961	Bokført i 2017
Sum inntekter	301.961	
Lønn VID-Oslo	106.331	Bokført i 2017
Lønn VID-Stavanger	172.356	Bokført i 2017
IT-utstyr	21.313	Bokført i 2017
IT-programvare	1.961	Bokført i 2017
Sum utgifter	301.961	

Bidraget fra Arkivverket ble bokført på prosjekt nr. 10701 i 2016, og så ble prosjektnummer endret i 2017 til 157040.

Alle beløp er bekreftet av regnskapsavdelingen i VID, og regnskapet er revidert. Kontaktperson er regnskapskonsulent Randi Fauskanger, randi.fauskanger@vid.no, tlf. 56992673.